पत्रलेखनम्, चित्रवर्णनम्, अनुच्छेदः

Standard difficulty · 20 questions · 40 marks · Time: 44 minutes

Name: _____ Date: _____ Score: ____ / 40

Show your working for Sections B and C. Answers are on the last page — try every question first!

Section A — Choose the correct answer 8 × 1 = 8 marks

1. इस औपचारिक पत्र की पंक्ति में उचित पद भरिए: _____ आज्ञाकारी शिष्यः

(a) चालकः **(b)** परिश्रमेण
(c) शुल्कमुक्त्यर्थम् **(d)** भवदीयः

2. इस अनौपचारिक पत्र की पंक्ति में उचित पद भरिए: त्वं राज्यस्तरीयायां चित्रकलाप्रतियोगितायां प्रथमं स्थानम् _____। एतदर्थं मम हार्दिकं वर्धापनं स्वीकुरु। एवमेव परिश्रमेण पठ, उन्नतिं च कुरु।

(a) प्राप्तवान् **(b)** पत्रम् **(c)** प्रसन्नः **(d)** परिश्रमेण

3. इस अनौपचारिक पत्र की पंक्ति में उचित पद भरिए: अहं त्वाम् अस्मिन् समारोहे आमन्त्रयामि। तत्र वयं मिलित्वा भोजनं करिष्यामः, क्रीडिष्यामः च। मम माता पिता च त्वां _____ इच्छतः। अतः त्वम् अवश्यम् आगच्छ।

(a) समारोहः **(b)** प्रियमित्रम् **(c)** द्रष्टुम् **(d)** रविवासरे

4. इस अनौपचारिक पत्र की पंक्ति में उचित पद भरिए: कक्षायाम् अहं तृतीयं स्थानं प्राप्तवान्। मम शिक्षकाः मम _____ अकुर्वन्। अग्रे अपि अहं परिश्रमेण पठिष्यामि।

(a) सर्वेषु **(b)** कुशलम् **(c)** प्रशंसाम् **(d)** प्राप्तवान्

5. इस औपचारिक पत्र की पंक्ति में उचित पद भरिए: अतः मक्षिकाः मशकाः च वर्धन्ते। जनाः रोगैः _____ भवन्ति। अतः कृपया अत्र शीघ्रं स्वच्छतायाः व्यवस्थां कुर्वन्तु।

(a) अवकरः **(b)** स्वच्छतायै **(c)** पीडिताः **(d)** कुर्वन्तु

6. 'डॉक्टर' के लिए संस्कृत पद है:

(a) जन्मदिवसः **(b)** आयः **(c)** अङ्कः **(d)** चिकित्सकः

7. 'रेत' के लिए संस्कृत पद है:

(a) अन्तर्जालम् **(b)** सिकता **(c)** नगरनिगमः **(d)** चिकित्सालयः

8. 'वर्धापनपत्रम्' किसके लिए लिखा जाता है?

(a) पुस्तकें मँगाने के लिए **(b)** शिकायत करने के लिए
(c) शुल्क-मुक्ति के लिए **(d)** बधाई देने के लिए

Section B — Short answer 8 × 2 = 16 marks

9. मञ्जूषा (भोजनम्, द्रष्टुम्, जन्मदिवसः) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: अत्र कुशलं तत्रास्तु। आगामिनि रविवासरे मम _____ अस्ति। तस्मिन् दिने सायं पञ्चवादने मम गृहे एकः लघुः समारोहः भविष्यति।

10. मञ्जूषा (भवति, कुर्वन्तु, भवदीयः) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: _____

11. मञ्जूषा (परिणामः, प्रणामाः, स्थानम्) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: अत्र कुशलं तत्रास्तु। ह्यः अस्माकम् अर्धवार्षिकपरीक्षायाः _____ घोषितः। अहं सर्वेषु विषयेषु उत्तीर्णा अभवम्।

12. मञ्जूषा (स्थानम्, पितृभ्याम्, अभिन्नमित्रम्) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: तव _____

13. मञ्जूषा (आयः, छात्रः, शक्नोति) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: अतः सः मम शुल्कं दातुं न _____। अहं सर्वदा परिश्रमेण पठामि, कक्षायां च प्रथमं स्थानं लभे। अतः कृपया मह्यं शुल्कमुक्तिं यच्छन्तु।

14. मञ्जूषा (लभे, भवदीयः, छात्रः) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: अतः सः मम शुल्कं दातुं न शक्नोति। अहं सर्वदा परिश्रमेण पठामि, कक्षायां च प्रथमं स्थानं _____। अतः कृपया मह्यं शुल्कमुक्तिं यच्छन्तु।

15. 'नगर निगम' के लिए संस्कृत पद लिखिए।

16. 'मक्खी' के लिए संस्कृत पद लिखिए।

Section C — Word problems — 4 × 4 = 16 marks

17. आप नेहा हैं। परीक्षा-परिणाम की सूचना देने के लिए पिताजी को लिखे गए इस पत्र को मञ्जूषा की सहायता से पूरा कीजिए।
मञ्जूषा: प्रणामाः, प्राप्तवती, परिश्रमेण, सर्वेषु, कुशलम्, प्रशंसाम्, स्थानम्, मात्रे, परिणामः, प्रियपुत्री

छात्रावासतः
तिथिः 4.8.2027
आदरणीय पितः,
सादरं (1) _____।
अत्र (2) _____ तत्रास्तु। ह्यः अस्माकम् अर्धवार्षिकपरीक्षायाः (3) _____ घोषितः। अहं (4) _____ विषयेषु उत्तीर्णा अभवम्। कक्षायाम् अहं द्वितीयं (5) _____ (6) _____। मम शिक्षकाः मम (7) _____ अकुर्वन्। अग्रे अपि अहं (8) _____ पठिष्यामि। (9) _____ मम प्रणामाः निवेदनीयाः।
भवतः (10) _____
नेहा

18. आप नेहा हैं। अपने क्षेत्र की स्वच्छता के लिए नगरनिगम के मुख्याधिकारी को लिखे गए इस पत्र को मञ्जूषा की सहायता से पूरा कीजिए।
मञ्जूषा: अवकरः, भवति, क्षेत्रे, व्यवस्थाम्, भवदीया, मक्षिकाः, निवेदनम्, स्वच्छतायै, पीडिताः, कुर्वन्तु

सेवायाम्
मुख्याधिकारिमहोदयाः
नगरनिगमः, पटनानगरम्
विषयः — (1) _____ प्रार्थनापत्रम्।
महोदयाः,
सविनयं (2) _____ अस्ति यत् अस्माकं (3) _____ बहुदिनेभ्यः स्वच्छता न (4) _____। मार्गेषु सर्वत्र (5) _____ दृश्यते। अतः (6) _____ मशकाः च वर्धन्ते। जनाः रोगैः (7) _____ भवन्ति। अतः कृपया अत्र शीघ्रं स्वच्छतायाः (8) _____ (9) _____। (10) _____
नेहा
तिथिः 8.11.2026

19. चित्रवर्णनम्: चित्र में यह दिखाया गया है — समुद्र का किनारा है। 6 बच्चे रेत में घर बना रहे हैं। लहरें उठ रही हैं। पानी में एक नाव है। सूरज डूब रहा है।
मञ्जूषा की सहायता से इस चित्र का वर्णन संस्कृत के पाँच वाक्यों में कीजिए।
मञ्जूषा: समुद्रतटम्, जले, रचयन्ति, अस्तं गच्छति, नौका, तरङ्गाः, बालकाः, सिकतायाम्, गृहाणि, सूर्यः

20. अनुच्छेदलेखनम्: मञ्जूषा की सहायता से 'व्यायामः' विषय पर संस्कृत में पाँच वाक्यों का अनुच्छेद लिखिए।
मञ्जूषा: व्यायामः, रोगाः, प्रसन्नम्, प्रतिदिनम्, स्वस्थम्, धावनम्, प्रातःकाले, मनः, शरीरम्, बलवत्

Want another sheet on this chapter? In the Ambiful Worksheets app every sheet is new, with its answer key, and your child never gets the same question twice.
Scan the code to get the free app, or open **worksheets.ambiful.com/get**

Answer key

पत्रलेखनम्, चित्रवर्णनम्, अनुच्छेदः · AW-10SK-PCV-2026-V1 · For parents — fold back or tear off before handing the sheet to your child.

Q	Answer	Working
1	(d) भवदीयः	—
2	(a) प्राप्तवान्	—
3	(c) द्रष्टुम्	—
4	(c) प्रशंसाम्	—
5	(c) पीडिताः	—
6	(d) चिकित्सकः	—
7	(b) सिकता	—
8	(d) बधाई देने के लिए	—
9	जन्मदिवसः	—
10	भवदीयः	—
11	परिणामः	—
12	अभिन्नमित्रम्	—
13	शक्नोति	—
14	लभे	—
15	नगरनिगमः	—
16	मक्षिका	—
17	(1) प्रणामाः (2) कुशलम् (3) परिणामः (4) सर्वेषु (5) स्थानम् (6) प्राप्तवती (7) प्रशंसाम् (8) परिश्रमेण (9) मात्रे (10) प्रियपुत्री	हर पद मञ्जूषा से, एक बार।
18	(1) स्वच्छतायै (2) निवेदनम् (3) क्षेत्रे (4) भवति (5) अवकरः (6) मक्षिकाः (7) पीडिताः (8) व्यवस्थाम् (9) कुर्वन्तु (10) भवदीया	हर पद मञ्जूषा से, एक बार।
19	नमूना: इदं समुद्रतटस्य चित्रम् अस्ति। षट् बालकाः सिकतायां गृहाणि रचयन्ति। समुद्रे तरङ्गाः उत्तिष्ठन्ति। जले एका नौका अस्ति। सूर्यः अस्तं गच्छति।	कोई भी पाँच शुद्ध वाक्य जो चित्र के अनुसार हों।
20	नमूना: प्रातःकाले व्यायामः करणीयः। व्यायामेन शरीरं स्वस्थं बलवत् च भवति। मनः अपि प्रसन्नं भवति। व्यायामशीलं जनं रोगाः न पीडयन्ति। अतः वयं प्रतिदिनं धावनं व्यायामं च कुर्मः।	कोई भी पाँच शुद्ध वाक्य जो विषय पर हों।